

Проблеми та суперечності формування Європейського простору вищої освіти

В.В. Чмель

Україна

Київський Національний Технічний

Університет України «Київський

Політехнічний Інститут»

Процес формування Європейського простору вищої освіти розпочався 19 липня 1999 року, в місті Болонья, де міністри 29 європейських країн підписали декларацію про співпрацю з метою об'єднання всіх освітніх систем Європи у єдину спільноту, створення спільного глобального простору взаємного визнання освітнього рівня, кваліфікації спеціалістів, методів освіти. Існує офіційне визначення цього процесу: «Болонський процес – це процес європейських реформ, що спрямований на створення спільної Зони європейської вищої освіти (також у документах зустрічається аналогічне поняття: європейський простір вищої освіти) до 2010 року.» Були визначені основні цілі, а саме:

- запровадження в усіх країнах двох циклів навчання: студентський – не менше трьох років, післядипломний – не менше двох років;
- введення системи кредитів ECTS;
- створення системи контролю за якістю освіти;
- забезпечення працевлаштування випускників;
- усунення перешкод на шляху до мобільності студентів та викладачів;
- прийняття загальної системи порівнюваних вчених ступенів.

19 травня 2005 року Україна приєдналася до Болонського процесу, що давало можливість реалізувати стратегію Євроінтеграції, отримати допомогу у підвищенні якості освіти та вирішити проблему визнання дипломів вищих навчальних закладів України за кордоном. Проте, принципово новий підхід до навчання та оцінювання знань викликав у суспільстві широку дискусію.

По-перше, Болонська система передбачає введення поняття «рейтинг» - кількість зароблених балів протягом навчання, які є показником роботи студента протягом певного періоду (семестр, рік). Тільки наполеглива систематична робота дає можливість набрати необхідні бали, проте, далеко не всі студенти готові до таких випробувань іноді через брак часу (вивчення всіх предметів вимагає повної віддачі), а іноді через відсутність відповідального ставлення до навчання в цілому

(багато учнів у школі вчать не для засвоєння певних знань, а для батьків та отримання сертифікату про середню освіту).

По-друге, у самому процесі навчання нова система робить акцент на самостійній, творчій роботі студента з метою розвитку його пізнавальної діяльності та вміння використовувати здобуті знання на практиці, тобто на свідомому підході до вивчення дисциплін. Але в школі учнів не вчать самостійно ставити цілі, визначати методи та способи їх досягнень, тощо. Отже, реформувати слід всю систему освіти, починаючи навчати дітей самостійної пізнавальної діяльності, зацікавлюючи їх навчанням та мотивуючи цей процес ще у молодших класах школи.

Не менш важливою проблемою є суперечливість оцінювання у кредитно-модульній системі. Викладачі користуються різними шкалами оцінювання – один виставляє «автомат» за відмінну роботу, інший вимагає підтвердження оцінки на іспиті. Різні дисципліни мають у своєму навчальному плані зовсім різні види робіт. Наприклад, неможливо порівнювати технічні та лінгвістичні предмети. Кожен факультет змушений розробляти свої власні умови визначення рейтингу. Очевидно, що кожен предмет має свою специфіку, яка потребує закріплення в системі оцінювання, але ж мають існувати певні загальні критерії.

Введення Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS) має забезпечити єдину міждержавну процедуру виміру й порівняння результатів навчання студентів. Згідно з цією системою студент стаціонару за навчальний рік повинен отримати 60 кредитів. Проте, саме поняття кредиту досить розмите. Воно базується на певній кількості годин роботи. Отримати кредити можна тільки при успішному виконанні всіх видів роботи, передбачених навчальним планом: відвідування лекцій, семінарів, самостійних та індивідуальних занять, підготовки власних проєктів, складання іспитів (саме в такій послідовності).

Отже, втілення Болонської системи має ще багато зауважень. Проблема її адаптації до національних особливостей та практичного втілення потребують ретельного наукового вивчення та обговорення.